

ЗАСТОСУВАННЯ МЕРЕЖ ПЕТРІ ДЛЯ МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМ МАСОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Торбунова А.Ю., 4 курс

Науковий керівник: Зінов'єва О.Г., ст. викладач

Таврійський державний агротехнологічний університет

Постановка проблеми. При дослідженні складних, ієрархічних систем, до яких відносяться і системи масового обслуговування, виявляються деякі недоліки. Наприклад, при додаванні нового параметра потрібно заново будувати весь ланцюжок математичних співвідношень. Застосування мереж Петрі для моделювання систем масового обслуговування є більш наочним та менш формалізованим засобом опису таких систем.

Мета статті. Розглядаються мережі Петрі, як засіб опису і моделювання динамічних систем.

Основні матеріали дослідження. Найкращою ілюстрацією області застосування імітаційного моделювання є системи масового обслуговування (СМО) з використанням мереж Петрі: телекомунікаційні та обчислювальні системи, магазини, виробничі ділянки і т.п. В якості прикладу СМО з використанням мереж Петрі в стандарті IDEF3 на рис. 1 представлена узагальнена концептуальна модель процесу передачі повідомлення по телекомунікаційній системі. Модель містить чотири роботи (функції): формування повідомлення A_1 , передача повідомлення по каналу зв'язку A_2 , формування запиту на повторну передачу повідомлення A_4 , доставка повідомлення адресату A_3 . Крім робіт, модель містить два перехрестя J_1 і J_2 типу «або». За допомогою перехресть в моделі відображається логіка процесу передачі повідомлень. Якщо передача повідомлення виконана успішно, то здійснюється його доставка адресату A_3 . У разі збою в каналі зв'язку або виявлення помилки в тексті повідомлення формується запит на повторну передачу A_4 .

На основі концептуальної моделі телекомунікаційної системи, представленої на рис. 1, може бути побудована її модель у вигляді орієнтованого маркованого графа Петрі $E = \{a, b, c, d, e, f, g\}$, $P = \{p_0, p_1, p_2, p_3, p_4, p_5\}$. Початкове маркування дуг графа $M_0 = [0 \ 0 \ 0 \ 0 \ 0 \ 0 \ 1]$. Вершини графа відповідають функціям, описаними роботами A_1, A_2, A_3, A_4 і перехрестями J_1, J_2 . (рис. 2).

Рисунок 1 - Концептуальна модель телекомунікаційної системи

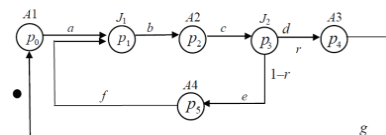

Рисунок 2 - Маркований граф телекомунікаційної системи

Моделі компонент СМО (вершини p_0, p_2, p_4, p_5) характеризуються великою кількістю вхідних, вихідних параметрів і функцією, яка описує залежність вихідного параметра від вхідних. Результатом імітаційного моделювання СМО є її вихідні параметри, тобто характеристики якості функціонування системи: середній час перебування заявки в мережі ($\bar{T}_c$), середній час обслуговування ($\bar{T}_{об}$) і очікування заявки в черзі ($\bar{T}_{ож}$), середнє число заявок в мережі ($\bar{N}_c$) і коефіцієнт завантаження мережі ρ .

Висновки. Таким чином, розширення можливостей вузлів мереж Петрі є досить зручним засобом для моделювання матеріальних та інформаційних потоків у системах масового обслуговування.

Список використаних джерел.

1. Стеценко, І.В. Моделювання систем: навч. посіб. / І.В. Стеценко. – Черкаси: Черкас. держ. технол. ун-т, 2010. – 399 с.